

BASJKIEREN WANDELTOCHT WIJHE EN VEESSEN

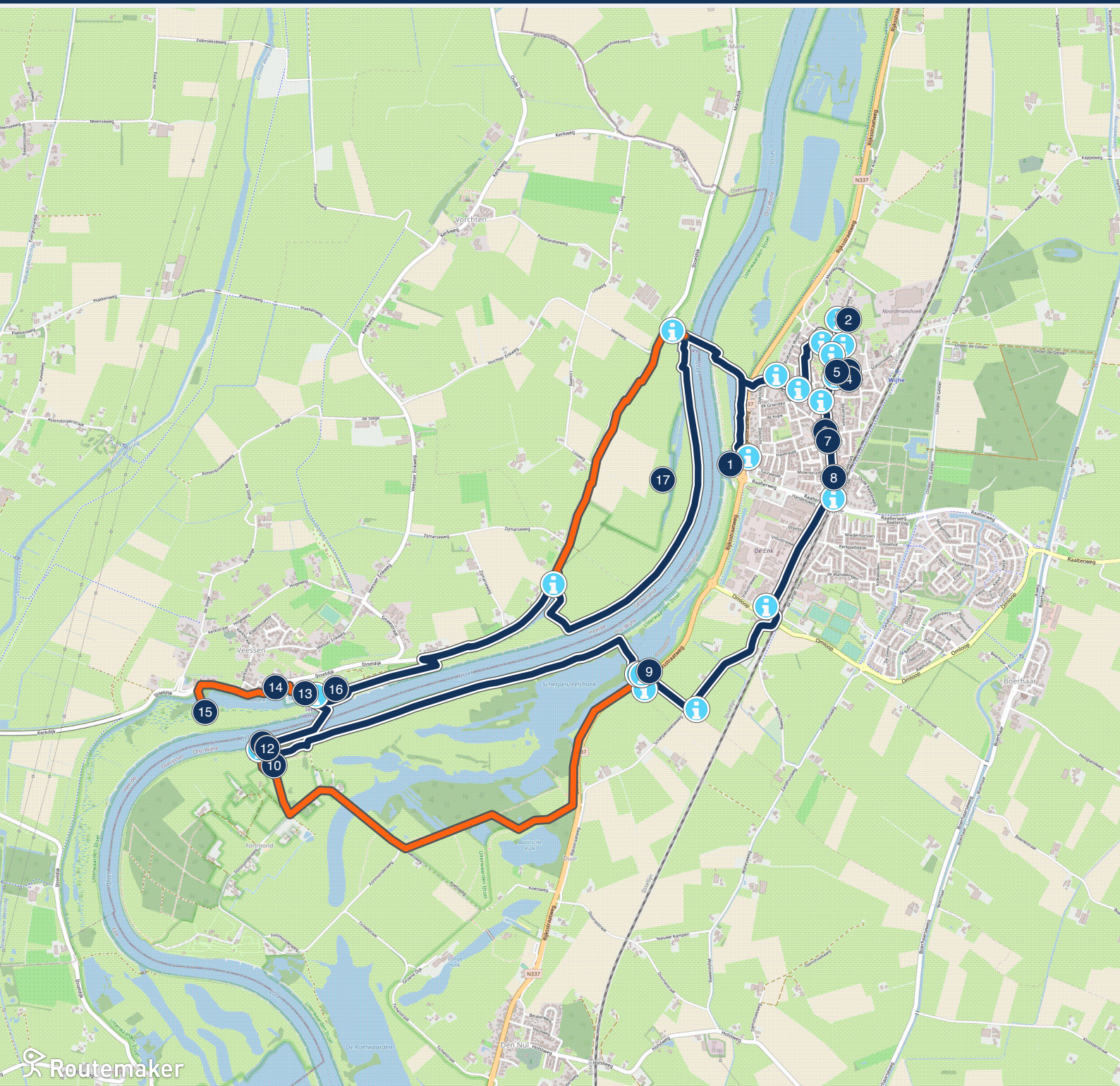
ROUTE 12 km

Deze route van 12,4 km is een eerbetoon aan de Basjkieren. In november – december 1813 hebben de Basjkieren geholpen om Nederland uit de greep van Napoleon te bevrijden. Behalve deze geschiedenis laat de wandeling je ook kennismaken met de prachtige natuur rondom de IJssel.

Deze route is tot stand gekomen m.m.v. de Historische Vereniging Wijhe, fam. Buisman van museum Geelvinck en Visit Heerde. Meer info www.bashkirs.nl.

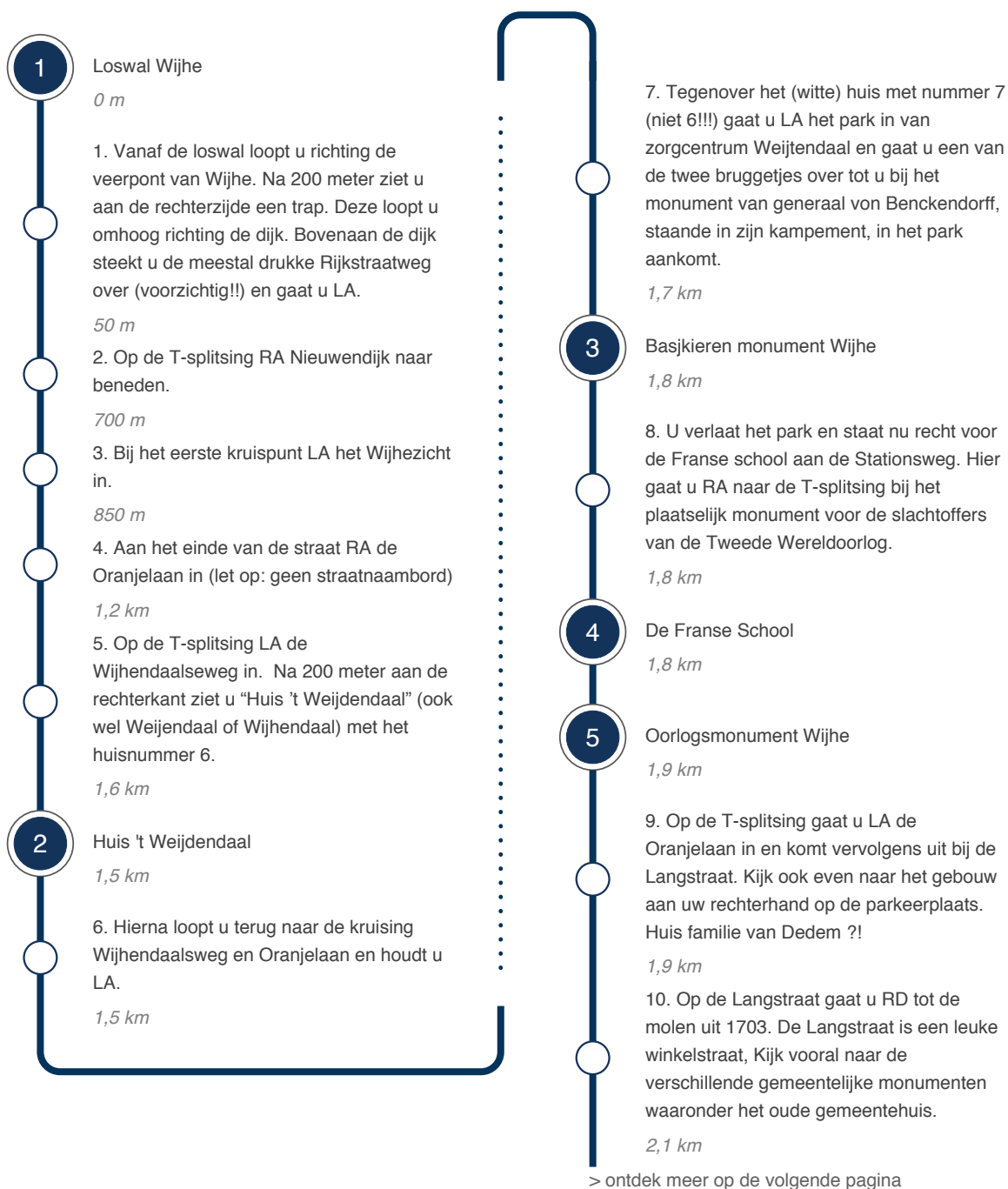
Basjkieren wandeltocht Wijhe en Veessen

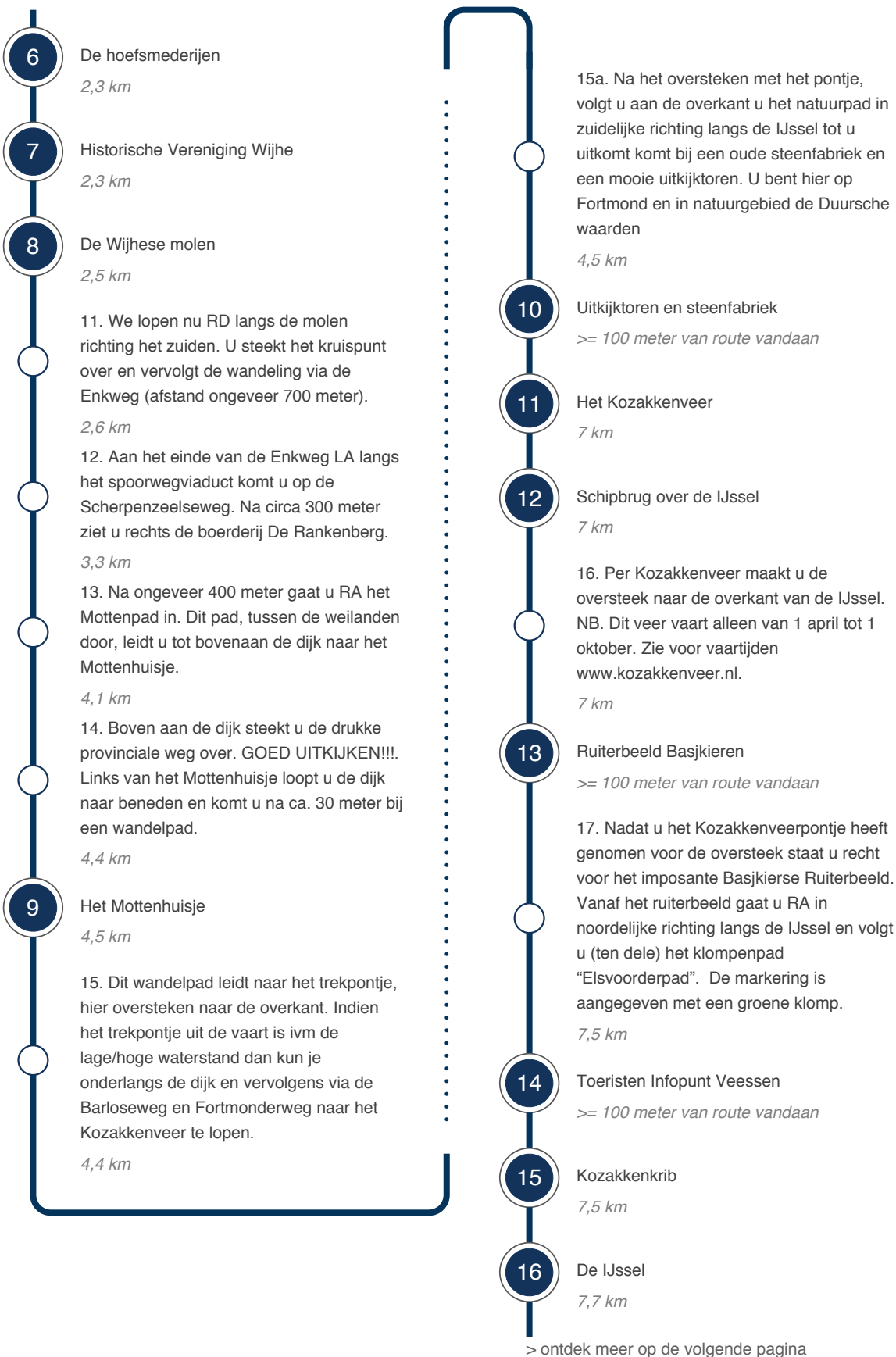
Basjkieren wandeltocht Wijhe en Veessen

Hoe kom ik bij het startpunt?

LET OP. De route is alleen te wandelen van 1 april t/m 30 september, ivm de vaartijden van het Kozakkenveer. De wandeling begint op de loswal aan de Veerweg in Wijhe, waar u prima kunt parkeren. De route is vanaf hier beschreven. Maar u kunt ook beginnen in Veessen bij de Tourist Info in de molen van Bats, IJsseldijk 22. Vanaf de molen gaat u in oostelijke richting, 'onderlangs', langs de Kozakkenhaven, richting het Ruiterbeeld. Volg vanaf hier het Klompenpad, 'Elsvoorderpad', langs de IJssel.

Vervolg route

Vervolg route

Je volgt het klompenpad niet helemaal maar je gaat RD helemaal langs de oever van de IJssel tot je in Vorchten komt bij het Wijnese Veer. Alleen bij hoog water en in de maanden mei en juni (ivm het broedseizoen) dien je de dijk zelf te volgen.

9,2 km

17

Vorchterwaarden

>= 100 meter van route vandaan

18. Aangekomen bij het Wijnese veer maakt u de oversteek met de IJssel en gaat u weer richting de loswal van Wijhe. Hier eindigt de wandeling voor wie in Wijhe is begonnen.

>= 100 meter van route vandaan

Einde van de route

Basjkieren wandeltocht Wijhe en Veessen

12 km

1

Loswal Wijhe

De Loswal Wijhe

Naast een fantastisch uitzicht over het rivierenlandschap, vindt u hier ook verschillende recreatieve voorzieningen, waaronder 20 camperplaatsen en een passantenhaven. De loswal Wijhe is gelegen nabij de veerpont van Wijhe-Heerde v.v. en op korte (loop)afstand van het gastvrije centrum.

De Loswal (of Houtwal) kende in de vorige eeuwen veel activiteiten. Er stond een loods die werd gebruikt voor opslag van goederen die per nachtboot vervoerd werden naar en van Amsterdam. De boot vanuit Deventer vervoerde alle mogelijke producten die in Wijhe vervaardigd werden, bestemd voor England.

2

Huis 't Weijdendaal

Huis 't Weijdendaal

Burgemeester Gilles Schouten was nog maar 22 jaar toen hij in 1812 werd benoemd in de gemeente Wijhe. Toen in 1813 het Huis Weijdendaal te koop kwam, aarzelde hij niet om dit te kopen. De familie Schouten heeft nog tot in de jaren '40 van de vorige eeuw in Wijhe gewoond.

Een verre vrouwelijke nazaat van burgemeester Gilles Schouten, mevrouw

Gesina J. Buisman, gehuwd met boterkoper Gerhard Christian Scholten, heeft nog tot 1942 in Wijhe gewoond, niet in het Weijdendal, maar in een woning aan de Langstraat.

Basjkieren monument Wijhe

Generaal Von Benckendorff

Dit monument markeert de plek waar in november 1813 de Basjkieren hun kampement opsloegen. Zij waren geoefende pontonniers en bij Veessen hebben zij een schipbrug over de IJssel gelegd. Dit bivak was hun uitvalsbasis en daarna doorvoercentrum, tot eind januari 1814 de schipbrug onbruikbaar werd.

In opdracht van Tsaar Alexander I heeft Generaal Alexander von Benckendorff een essentiële bijdrage geleverd aan de vorming van de huidige monarchie door opdracht te geven voor de bouw van de schipbrug. Tevens had hij de leiding over de geallieerde troepen die Amsterdam bevrijd hebben.

Kunstenaar Alexander Taratynov vervaardigde een artistieke impressie van generaal Alexander von Benckendorff. De ruimtelijke structuur rond het beeld verwijst naar een officierstent in het kampement van de Basjkieren

De Franse School

De Franse School

Een Franse school is een instituut waarin kinderen uit de gegoede stand onderwijs kregen, o.a. in het Frans. De school is in 1862 opgericht. De eerste steen is gelegd door Jacob van Nahuys, de 5-jarige zoon van de toenmalige burgemeester, opvolger van Gilles Schouten.

Het werd gebruikt als opvanglocatie voor Belgische vluchtelingen tijdens de Eerste Wereldoorlog.

5

Oorlogsmonument Wijhe

Oorlogsmonument Wijhe

Gevallen voor het vaderland, in of afkomstig uit Olst-Wijhe of waar ook ter wereld, of gevallen in den vreemde voor de bevrijding van de nazi's. Of vermoord door willekeur van de nazi's.

6

De hoefsmederijen

De hoefsmederijen

De bebouwing van het huidige Wijhe is in de loop van de geschiedenis niet veel gewijzigd. Eén lange straat en een kerk in het midden. In deze Hoofdstraat (nu de Langstraat) zagen de Wijhenaren in november 1813 een aantal bijzonder vreemd uitzierende ruiters te paard die zich richting de kerk begaven.

Zij droegen geen geweren maar pijl en boog en lansen. Wie waren dit? Waar kwamen ze

vandaag en wat kwamen ze in Wijhe doen? Dit werd al gauw duidelijk. De ruiters te paard bleken Basjkieren te zijn uit het verre gelegen Basjkortostan een gebied voorbij Moskou in Rusland richting de Oeral.

Zij behoorden tot de voorhoedetroepen van generaal von Benckendorff die de bevelvoerder was van troepen die Nederland van de Franse overheersing, van Napoleon, kwamen verlossen. Zij waren op zoek naar hoefsmeden die nieuwe ijzers voor hun paarden konden leveren.

Hun lange opmars, nu zelfs rechtstreeks komend van de grote Volkerenveldslag bij Leipzig in oktober 1813, bezorgden hun paarden van veel ongemak. Gelukkig bleken zich aan beide zijde van de kerk in Wijhe hoefsmederijen te bevinden.

7

Historische Vereniging Wijhe

Expositieruimte en winkel

In het pand aan de Langstraat 52 bevindt zich het documentatiecentrum en expositielokaal van de Historische Vereniging Wijhe. Tevens een leuk winkeltje met originele cadeaus uit Wijhe en omgeving. Geopend di t/m vr 10-12 uur en 14-16 uur, zat 10-16 uur.

8

De Wijhese molen

De Wijhese Molen

Aan het einde van de Langstraat, aan de zuidzijde van het centrum, staat de molen die is gebouwd in 1703. Een voormalige korenmolen en de oudste nog bestaande stellingmolen in de provincie Overijssel. Ten tijde van de van de Franse overheersing van Nederland in 1813 stond deze molen er dus al.

9

Het Mottenhuisje

Het Mottenhuisje

Het Mottenhuisje heet deze witte dijkwoning langs de IJssel bij Wijhe. Het huis op de motte (heuvel) is een Rijksmonument, een mooi voorbeeld van een dijkhuisje. Vroeger een boerderijtje waar slechts plaats was voor drie koeien, een varken, een paar kippen en een gezin. Waarschijnlijk 350 jaar oud.

Uitkijktoren en steenfabriek

Uitkijktoren Fortmond

Langs de IJssel liggen verschillende oude baksteenfabrieken. In de 19e eeuw stonden er wel 75 steenovens langs de IJssel. Baksteenfabriek Fortmond ligt in het buurtschap Fortmond (gemeente Olst-Wijhe). Hier werden van 1828 tot 1976 stenen gebakken.

Het Kozakkenveer

Het Kozakkenveer

Het Kozakkenveer voor fietsers en wandelaars, vaart vanaf 1 apr t/m 30 sept. dagelijks van 09:30 uur tot 17:30 uur. De laatste afvaart is aan Fortmond kant om 17:15 uur. In de Middeleeuwen, of nog eerder al, kende het dorpje Veessen een veerdienst met de overzijde van de rivier de IJssel, Fortmond.

Het Kozakkenveer is genoemd naar een schipbrug, de Kozakkenbrug, tussen

Veessen en Fortmond, die gebouwd werd door de Basjkieren die het Franse leger in 1813 achtervolgden bij hun terugtocht uit Europa naar Frankrijk.

De troepen, die aan de Franse overheersing een einde maakten, bestonden vooral uit regimenten kozakken. Er was één regiment Basjkieren bij en dat sloeg in Wijhe zijn kampement op. Een eeuw later werden de Basjkieren vergeten en veegde men ze op één hoop met de kozakken, die hier ook geweest zijn

Schipbrug over de IJssel

Schipbrug over de IJssel

Ruim 200 jaar geleden, in 1813, tijdens de Franse overheersing, heeft het Russische Basjkierenregiment bij Wijhe een schipbrug over de IJssel gebouwd, om snel door te kunnen stoten naar Amsterdam: het begin van de bevrijding van Nederland van de heerschappij van Napoleon.

De Basjkieren lagen in Wijhe in bivak gedurende de maanden november en december 1813. Het toeristenpontje dat gedurende de zomermaanden tussen Fortmond en Veessen vaart heet daarom het 'kozakkenpontje'. Eigenlijk zou het dus het Basjkierenpontje moeten heten.

Ruiterbeeld Basjkieren

Ruiterbeeld Basjkieren

Het bronzen beeld is een schenking van Basjkortostan, een autonome republiek binnen de Russische Federatie. Het beeld verwijst naar de Basjkierse ruiters, die meevochten in de strijd tegen Napoleon. Het is ook een subtiele verwijzing naar het logo van de Republiek Basjkortostan,

Op initiatief van Museum Geelvinck werd begin 2018 dit levensgrote beeld van een Basjkierse ruiter bij de Haven van Veessen onthuld. Het is van de hand van de in Nederland wonende beeldhouwer Alexander Taratynov.

waarin eveneens een ruiter is afgebeeld: Salavat Yulaev, de legendarische vrijheidstrijder, die in de 18e eeuw de Basjkierse opstand tegen de Russische onderdrukking leidde. Meer weten: ga op het luisterbankje zitten en luister naar de uitleg door de QR-code op uw mobiele telefoon in te scannen.

14

Toeristen Infopunt Veessen

Toeristen Infopunt Veessen

In dit Infopunt zijn niet alleen wandel-, fietsroutes en toeristische informatie verkrijgbaar, maar ook cadeau artikelen en 2e-hands kleding. En je kan er terecht voor koffie en thee met wat lekkers, binnen of op het terras. Bats! is van wo t/m za open van 10-17 en op mooie zomerdagen ook op zondag.

15

Kozakkenkrib

Kozakkenkrib

Het smalle punt in de rivier waar de Schipbrug de Veessense kant van de IJssel bereikte, heet nu nog de 'kozakkenkrib'. Er loopt hier een wandelpad waar je een mooi uitzicht op de Kozakkenhaven hebt. Wandel vanaf de tourist info in Veessen via de IJsseldijk naar de Kozakkenkrib. (900 meter retour)

16

De IJssel

De IJssel

De IJssel, volgens velen de mooiste rivier van Nederland, is ontstaan rond het jaar 1000 vanuit een zogeheten bekendal. De bedijking is begonnen rond 1400, al ruim voor de Franse tijd. De IJssel is een aftakking van de Rijn en begint na het Pannerdens kanaal bij Westervoort ten oosten van Arnhem.

De rivier, met een lengte van 127 km, komt bij Kampen uit in het Ketelmeer. Het verschil

in laagste en hoogste waterstand bedraagt ca. 6 meter. De breedte tussen de winterdijken varieert van 500 meter (bij Wijhe) tot 4000 meter (bij Veessen en Wapenveld).

Lopend langs de oever passeert de mooie IJsselhoeve “Huize Ruijs” met haar markante torentje, als je de IJssel verder volgt kom je in het mooie natuurgebied de Vorchterwaarden.

Vorchterwaarden

Vorchterwaarden

De Vorchterwaarden zijn één van de laatste uiterwaarden langs de IJssel waar niet grootschalig klei en zand is gewonnen, ondanks de hoge ligging en de lokale aanwezigheid van rivierzand. De uiterwaarden zijn erg breed, maar wel erg interessant in verband met de aanwezigheid van een oude rivierarm.

Tussen deze inmiddels uitgegraven rivierarm bevindt zich een zandige oeverwal.

Deze oeverwal is van belang voor de ontwikkeling van droge schraallanden en glanshaverhooilanden. De oude geul is een tiental jaren geleden opengemaakt in het kader van de opgave voor de Europese Kader Richtlijn Water.

Belangrijke doelstelling van deze geul is het bieden van paaiplaatsen voor riviervissen, ook wonen er bevers. In de Vorchterwaarden zijn meidoornhagen die dateren uit de vorige eeuw. Door Staatsbosbeheer zijn in de tachtiger jaren grote delen van de Vorchterwaarden verworven.

Hierdoor is een karakteristiek uiterwaardlandschap in stand gebleven. De Vorchterwaarden is een beschermd gebied in het kader van de Europese Natura 2000 richtlijn en vormt een onderdeel van de in Overijssel gelegen Duursche Waarden. Tekst KNNV / Adrie Hottinga